MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

Direcția Generală Educație Timpurie,
Învățământ Primar și Gimnazial
Direcția Generală Învățământ Secundar
Superior și Educație Permanentă

Nr. 372/14.02.2020 HR 26361/14.02.2020

Aprob.
SECRETAR DE STAT,
Rodica Luminița BARCARI

PROCEDURĂ

cu privire la asigurarea condițiilor de egalizare a șanselor pentru elevii cu deficiențe de vedere/deficiențe de auz/tulburare de spectru autist/tulburări specifice de învățare care susțin examenele naționale: evaluarea națională pentru absolvenții clasei a VIII-a și examenul național de bacalaureat - sesiunea 2020

1. DISPOZIȚII GENERALE

Art. 1. (1) Prezenta procedură este elaborată în baza prevederilor art. 31 din Metodologia de organizare și desfășurare a evaluării naționale pentru elevii clasei a VIII-a, în anul școlar 2010-2011, aprobată prin Ordinul MECTS nr. 4801/31.08.2010, valabilă și pentru evaluarea națională pentru absolvenții clasei a VIII-a – 2020, conform prevederilor OMEN nr. **4916/2019** și ale art. 91 din Metodologia privind organizarea și desfășurarea examenului de bacalaureat-2011, aprobată prin Ordinul MECTS nr. 4799/31.08.2010, valabilă pentru examenul de bacalaureat național – 2020, conform prevederilor OMEN nr. **4950/2019.**
(2) Scopul specific al procedurii este de a pune la dispoziția comisiilor responsabile un cadru procedural unitar pentru asigurarea condițiilor de egalizare a șanselor pentru elevii cu deficiențe de vedere/deficiențe de auz/tulburare de spectru autist/tulburări specifice de învățare care susțin examenele naționale: evaluarea națională pentru absolvenții clasei a VIII-a și examenul național de bacalaureat - sesiunea 2020 și pentru optimizarea condițiilor de organizare și desfășurare a examenelor naționale în care sunt implicați acești elevi.
(3) Prevederile prezentei proceduri completează prevederile generale ale Metodologiei de organizare și desfășurare a evaluării naționale pentru elevii clasei a VIII-a, în anul școlar 2010-2011, prevăzută în Anexa 2 la Ordinul MECTS nr. 4801/31.08.2010, ale OMEN nr. **4916/2019** privind organizarea și desfășurarea evaluării naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a în anul școlar 2019-2020, respectiv ale Metodologiei de organizare și desfășurare a examenului de bacalaureat – 2011, prevăzută în Anexa 2 la OMECTS nr. 4799/2010 și ale OMEN nr. **4950/2019** privind organizarea și desfășurarea examenului de bacalaureat național – 2020, precum și cu prevederile tuturor instrucțiunilor/procedurilor elaborate de Comisia

Națională de Organizare a Evaluării Naționale, respectiv de Comisia Națională de Bacalaureat pentru sesiunile de examen din anul 2020.
(4) Procedura se aplică de către Comisiile județene/a municipiului București de Organizare a Evaluării Naționale, respectiv de Comisiile de Bacalaureat județene/a municipiului București, comisiile din centrele de examen/unitățile de învățământ, comisiile din centrele zonale de evaluare, precum și de unitățile de învățământ preuniversitar care școlarizează elevi în clasa a VIII-a, respectiv în clasele a XII-a/a XIII-a.

2. DESCRIEREA PROCEDURII

Secțiunea 1 –Adaptarea procedurilor de examen în funcție de particularitățile individuale și de cele specifice deficienței de vedere

Art. 2 Elevii cu deficiențe de vedere, își vor exprima, în scris, înainte de simularea examenelor naționale, opțiunile referitoare la modalitatea de accesibilizare a subiectului (scriere obișnuită, scriere obișnuită cu caractere mărite, scriere braille, profesor asistent pentru citirea subiectelor), precum și modul de redactare a subiectelor (braille, scriere obișnuită, cu mijloace tehnice, profesor asistent). Opțiunile vor fi transmise comisiei din centrul de examen.

Art. 3. Transmiterea subiectelor de examen se va realiza, în funcție de gradul deficienței de vedere, astfel:

a) Asigurarea subiectelor în scriere obișnuită și cu caractere mărite se realizează de către comisia din cadrul centrului de examen sau, după caz, de subcomisia din centrul de examen, prin transpunerea automată a subiectului din format A4 în format A3, prin intermediul unui copiator.
b) Multiplicarea subiectelor în sistem de scriere braille se realizează de către comisia din cadrul centrului de examen sau, după caz, de subcomisia din centrul de examen, pe imprimante specializate braille, prin intermediul unor programe software specializate, prin scanare sau prin transpunerea manuală a textului după dictare/ prin aducerea subiectului în format electronic. Elevii cu deficiență de vedere care solicită susținerea examenelor naționale prin utilizarea sistemului braille primesc subiectele transpuse în scriere braille, precum și subiectul în scriere obișnuită. După distribuirea subiectelor, pentru identificarea eventualelor erori de transcriere și, după caz, menționarea diferitelor figuri/scheme/diagrame și altele asemenea, asistenții dau citire subiectelor.
c) Pentru candidații cu deficiență de vedere care susțin examenele naționale prin utilizarea sistemului braille, dar nu există condiții pentru transpunerea subiectelor și multiplicarea acestora în scriere braille, subiectele se transmit prin dictare directă de către unul dintre profesorii asistenți, timpul de redactare a lucrărilor scrise fiind contorizat de la momentul finalizării dictării.
d) Pentru candidații cu deficiență de vedere care optează pentru elaborarea lucrării scrise prin dictare, subiectele se comunică prin citire/dictare, de către un profesor asistent, transmiterea cerințelor putându-se realiza și secvențial.
e) Pentru citirea subiectelor se poate folosi și tehnologie asistivă, fără conectare la Internet și care să nu permită descărcarea de documente. Dispozitivele pot fi puse la dispoziție de unitățile de învățământ sau pot fi dispozitive personale ale candidaților, verificate în prealabil de către membrii comisiei din centrul de examen.
f) Citirea subiectelor cu ajutorul tehnologiei asistive (voce sintetică pe laptop, PC etc.) poate fi însoțită de dictarea cerințelor de către un profesor asistent. Candidații pot

utiliza laptopurile sau celelalte categorii de dispozitive electronice personale numai după ce au fost verificate în prealabil, astfel încât să nu conțină în memoria internă materiale interzise la examen.

Art.4. În centrele de examen în care susţin examen candidaţi cu deficienţe de vedere în sistem de scriere braille sau cu tehnologie asistivă, din comisia din cadrul centrului de examen sau, după caz, din subcomisie, fac parte un specialist în transpunerea subiectelor în sistem braille, precum şi un cadru didactic cu competenţe de utilizarea tehnologiei de acces pentru nevăzători.

Art. 5. (1) Redactarea lucrărilor scrise se realizează prin scriere manuală, prin sistemul de scriere braille, cu ajutorul calculatorului şi a unui soft de tipul cititorului de ecran sau prin dictare.

(2) Elevii pentru care se asigură subiectele cu caractere mărite, pot utiliza pentru redactarea lucrărilor scrise mijloace optice de sprijin (lupe sau lentile speciale), precum şi mijloace electronice de sprijin (lupe electronice portabile sau aparate de mărit cu circuit închis), proprii sau puse la dispoziţie de unităţile de învăţământ.

(3) Lucrările scrise în alfabet braille se redactează pe hârtie specială braille, pusă la dispoziţie de unitatea de învăţământ de la care provin elevii, care poartă ştampila centrului de examen.

(4) După finalizarea elaborării, profesorii asistenți preiau lucrările scrise în alfabet braille, numerotează colile cu cerneală albastră şi ataşează un număr suficient de coli tipizate pentru transcriere. Pentru fiecare candidat, profesorii asistenți înscriu în colțul negru al primei coli tipizate datele candidatului şi efectuează secretizarea conform procedurilor aprobate, în prezenţa candidatului.

(5) Lucrările scrise în alfabet braille, împreună cu colile tipizate ataşate, se preiau de către comisia din centrul de examen şi se predau, distinct, comisiei județene/a municipiului Bucureşti de organizare a Evaluării Naţionale, respectiv comisiei de bacalaureat județeană/a municipiului Bucureşti, în cadrul căreia va funcționa o subcomisie pentru asigurarea transcrierii conținutului lucrărilor din alfabetul braille în alfabetul obișnuit, pe colile tipizate. Membrii acestor subcomisii sunt cadre didactice specializate în scrierea/citirea alfabetului braille. Subcomisia se află în coordonarea președintelui comisiei județene/ a Municipiului Bucureşti şi este numită prin decizie a inspectorului școlar general. Lucrările transcrise se transmit odată cu celelalte lucrări în centrul zonal de evaluare.

(6) Lucrările redactate pe dispozitive electronice se listează în sala în care a fost susţinută proba, se copiază de unul dintre profesorii asistenți pe foaie tipizată, care se secretizează conform procedurilor aprobate, în prezenţa a cel puțin doi membri ai comisiei.

(7) La proba scrisă pentru disciplina Geografie, pentru accesibilizarea modului de lucru pe hartă, candidaţii cu deficienţe de vedere pot folosi Stiloul Prietenos/PenFriend, care se achiziţionează împreună cu etichetele asociate acestora, etichete speciale ce permit înregistrarea vocală.

(8) Lucrările care se realizează prin dictare se scriu de către unul dintre profesorii asistenți, de altă specializare decât disciplina la care se susţine proba, în săli separate, supravegheate audio-video. Completarea colţului care se secretizează se realizează, de asemenea, de către profesorii asistenți.

(9) La disciplina Matematică elevii nevăzători au posibilitatea de a redacta descrierea figurilor geometrice acordându-se punctajul conform baremului stabilit.

Secţiunea 2 – Adaptarea procedurilor de examen în funcţie de particularităţile individuale şi de cele specifice deficienţei de auz

Art. 6. (1) Candidaţii cu deficienţe de auz pot solicita susţinerea probelor de examen cu subiecte unice în prezenţa interpreţilor în limbaj mimico-gestual, cadre didactice din învăţământul preuniversitar de altă specialitate decât cea la care se susţine proba şi care nu au predat la clasele din care provin candidaţii.
(2) În situaţia în care nu poate fi asigurat un număr corespunzător de interpreţi în limbaj mimico-gestual în condiţiile prevăzute la alin. (1), comisiile judeţene/a municipiului Bucureşti de organizare a Evaluării Naţionale, respectiv comisiile de bacalaureat judeţene/a municipiului Bucureşti asigură prezenţa în fiecare centru de examen în care sunt candidaţi cu deficienţe de auz, pe toată durata desfăşurării probelor, a unor interpreţi în limbaj mimico-gestual autorizaţi, de altă specialitate decât cea la care se susţine proba.
(3) Accesul în centrul de examen a interpreţilor în limbaj mimico-gestual prevăzuţi la alin. (1) şi (2) este permis în baza unei delegaţii semnate de inspectorul şcolar general.

Art. 7. (1) În vederea accesibilizării cerinţelor subiectelor pentru fiecare probă, asistenţii transmit candidaţilor, prin limbaj mimico-gestual, conţinutul cerinţelor, atât la începutul fiecărei probe, cât şi secvenţial, după fiecare cerinţă, după caz. Interpretul în limbaj mimico-gestual poate asigura comunicarea pe tot parcursul probei şi poate asigura transcrierea pe foaia de examen a rezolvărilor transmise de elevi prin limbajul mimico-gestual.
(2) Timpul destinat efectuării lucrărilor scrise se măreşte cu 1-1,5 ore.

Art. 8 În cadrul probei de evaluare a competenţelor lingvistice într-o limbă de circulaţie internaţională din cadrul examenului naţional de bacalaureat, candidaţii cu deficienţe de auz nu susţin proba de înţelegere a unui text audiat. În certificatul de competenţă lingvistică, rubrica respectivă, ce corespunde competenţei de înţelegere a unui text audiat, se barează.

Secţiunea 3 – Adaptarea procedurilor de examen în funcţie de particularităţile individuale şi de cele specifice tulburărilor din spectrul autist

Art. 9. (1) Candidaţii cu tulburare de spectru autist pot susţine probele de examen în săli de clasă separate, cu supraveghere audio-video, fără distractori, în prezenţa unui cadru didactic cu specializarea Psihopedagogie specială, familiarizat cu problematica tulburărilor din spectrul autist, a unui psiholog sau a specialistului - terapeut personal al elevului, în calitate de însoţitor. Accesul acestora în centrul de examen este permis în baza unei delegaţii semnate de inspectorul şcolar general.
(2) În vederea identificării soluţiilor optime de adaptare a modalităţii de susţinere a probelor şi pentru evitarea blocajelor sau stărilor de anxietate ale elevului, se asigură cunoaşterea prealabilă a candidatului cu profesorul asistent/specialistul însoţitor. Totodată, profesorul asistent/specialistul însoţitor i se poate adresa elevului pentru a-i oferi sprijin în concentrarea asupra rezolvării subiectului, fără a interfera cu conţinutul probei de examen.

Art. 10. (1) Subiectele pentru probele scrise se transmit candidaţilor cu tulburare de spectru autist în format hârtie, cu posibilitatea promptării şi administrării secvenţiale de către profesorul asistent, după caz.
(2) Redactarea lucrărilor scrise se poate realiza şi prin dictare unui profesor asistent, care asigură secretizarea lucrării în prezenţa candidatului sau prin utilizarea unui calculator. Lucrările redactate pe calculator se listează în sala în care a fost susţinută proba, se copiază

de unul dintre profesorii asistenți pe foaie tipizată, care se secretizează conform procedurilor aprobate, în prezența a cel puțin doi membri ai comisiei.

(3) Pe timpul realizării probelor scrise se acordă, la cerere, pauze, avându-se în vedere încadrarea în termenul maxim prevăzut pentru elaborarea lucrării.

(4) Pe timpul realizării probelor scrise este permisă folosirea unui sistem de recompensă tangibil (alimente, jucării) sau vizual (fețe vesele, buline), precum și prezentarea vizuală a timpului.

(5) Timpul destinat efectuării lucrărilor scrise se mărește cu 1-2 ore.

Art. 11. Aplicarea prevederilor art. 10 se realizează integral sau diferențiat, la solicitarea scrisă a părintelui/a reprezentantului legal, în baza recomandării medicului/psihologului.

Art. 12. Prevederile art. 10 și 11 se pot aplica, după caz, pentru toate tulburările de dezvoltare pentru care se solicită în scris adaptarea procedurii de susținere a examenului.

Secțiunea 4 – Adaptarea procedurilor de examen în funcție de particularitățile individuale și de cele specifice tulburărilor specifice de învățare

Art. 13. (1) Candidații cu tulburări specifice de învățare care dețin Certificat de orientare școlară și profesională, emis de CJRAE/CMBRAE pot solicita susținerea probelor de examen cu subiecte unice prin adaptarea procedurilor de examinare.

(2) Comisia din unitatea de învățământ asigură condiții de egalizare a șanselor pentru elevii cu tulburări specifice de învățare, prin adaptarea procedurilor în funcție de particularitățile individuale și de cele specifice deficienței respective.

(3) Exemple de asemenea adaptări sunt:

a) mărirea cu 1 oră a timpului destinat efectuării lucrării scrise;
b) citirea subiectelor de către un profesor asistent, de altă specializare decât cea la care se susține proba, pentru elevii cu dislexie. Subiectele se citesc cu voce tare, pe rând, în ordinea în care se elaborează lucrarea și se pot repeta la cererea elevului;
c) realizarea lucrării scrise prin dictarea conținutului acesteia, de către elevul cu disgrafie (disortografie), către un profesor asistent, de altă specialitate decât cea la care se desfășoară proba respectivă. Se interzice profesorului asistent să corecteze sau să intervină în dictarea realizată de elev. Pentru această categorie de elevi se organizează clase separate, cu supraveghere audio-video;
d) asigurarea calculatorului de buzunar/birou, a tablei pitagoreice, a tabelelor cu formule matematice.
e) Pe timpul realizării probelor scrise se acordă, la cerere, pauze, avându-se în vedere încadrarea în termenul maxim prevăzut pentru elaborarea lucrării.

(4) Comisia județeană/a municipiului București de organizare a Evaluării Naționale, poate aproba și alte proceduri de susținere a probelor Evaluării Naționale pentru candidații cu TSI, precum și folosirea instrumentelor compensatorii (de exemplu hărti mentale, scheme conceptuale) la propunerea comisiilor din unitățile de învățământ, cu informarea Comisiei Naționale.

(5) Comisia Națională de Bacalaureat poate aproba și alte proceduri de susținere a examenului de bacalaureat pentru candidații cu TSI, precum și folosirea instrumentelor compensatorii (de exemplu hărti mentale, scheme conceptuale) la propunerea comisiilor de bacalaureat județene/a municipiului București.

(6) Părinții/tutorii legali ai elevilor cu TSI sau elevii majori cu TSI își vor exprima, în scris, înainte de simularea examenelor naționale, opțiunile referitoare la modalitatea de accesibilizare a subiectului (calculator de buzunar/birou, tablă pitagoreică, tabele cu formule,

hărti mentale, scheme conceptuale). Cererea înregistrată la unitatea de învățământ este valabilă atât pentru simularea examenelor naționale cât și pentru examenele naționale. În cazul în care intervin modificări față de cererea inițială, părinții/tutorii legali ai elevilor cu TSI sau elevii majori cu TSI se pot adresa cu o nouă cerere, în perioada prevăzută de Calendarul examenelor naționale.
(7) Comisia județeană/a municipiului București de organizare a Evaluării Naționale/ Comisia județeană/a municipiului București de organizare a examenului de Bacalaureat trimite aprobarea în două exemplare: una pentru unitatea de învățământ și una pentru părinții/tutorii legali ai elevilor cu TSI, elevii majori cu TSI.
(8) În cazul elevilor cu TSI pentru care certificatele de orientare școlară și profesională au fost emise după simularea exemenelor naționale, opțiunile referitoare la modalitatea de accesibilizare a subiectului (calculator de buzunar/birou, tablă pitagoreică, tabele cu formule, hărti mentale, scheme conceptuale, se vor exprima în scris, cel mai târziu la înscrierea absolvenților clasei a VIII-a la Evaluarea Națională/ înscrierea candidaților pentru examenul național de Bacalaureat.
Art.14. În centrele de examen în care susțin examen candidați cu tulburări specifice de învățare din comisia din cadrul centrului de examen sau, după caz, din subcomisie, face parte un specialist în TSI din cadrul CJRAE/CMBRAE sau un profesor de sprijin, cu respectarea condiției de compatibilitate, prevăzute la art. 18, alin. (1).

3. DISPOZIȚII FINALE

Art. 15. Elevii cu dizabilități, care dețin certificat de încadrare în grad de handicap, beneficiază de drept de condiții de egalizare a șanselor, prin adaptarea procedurilor de examinare, conform prevederilor art. 31 din Metodologia de organizare și desfășurare a evaluării naționale pentru elevii clasei a VIII-a, în anul școlar 2010-2011, aprobată prin Ordinul MECTS nr. 4801/31.08.2010, valabilă și pentru evaluarea națională pentru absolvenții clasei a VIII-a – 2020, conform prevederilor OMEN nr. **4916/2019** și ale art. 91 din Metodologia privind organizarea și desfășurarea examenului de bacalaureat-2011, aprobată prin Ordinul MECTS nr. 4799/31.08.2010, valabilă pentru examenul de bacalaureat național – 2020, conform prevederilor OMEN nr. **4950/2019**.

Art.16 Pentru asigurarea mijloacelor/instrumentelor necesare adaptării procedurilor de examinare, unitățile școlare transmit părinților elevilor cu TSI, care susțin examene naționale, că depunerea cererilor pentru adaptarea procedurilor de examinare se realizează înainte de simularea examenelor naționale.

Art. 17. (1) La solicitarea conducerii unității de învățământ, comisia de examen județeană/a municipiului București aprobă aplicarea prevederilor prezentei proceduri potrivit tipului și gradului de deficiență, tulburare de spectru autist/tulburare specifică de învățare și numește/deleagă specialiștii în comisia/centrul de examen.
(2) Pentru cazuri speciale, vizând oricare dintre tipurile de deficiențe/handicap, Comisia Națională de Bacalaureat, respectiv Comisiile județene/a municipiului București de Organizare a Evaluării Naționale pot aproba și alte proceduri de susținere a probelor de examen pentru elevii cu deficiențe, la solicitarea comisiilor de bacalaureat județene/a municipiului București, respectiv la solicitarea comisiilor din unitățile de învățământ, pentru Evaluarea Națională, în baza documentelor medicale prezentate la înscriere.

Art. 18. (1) Toate persoanele care au acces în sălile de examen în calitate de asistenți, interpreți în limbaj mimico-gestual, însoțitori ai comisiilor etc., pentru a oferi sprijin elevilor

cu deficienţe, conform menţiunilor din secţiunile precedente, trebuie să fie în situaţie de compatibilitate, respectiv să nu aibă rude sau afini până la gradul al IV-lea printre elevii care participă la respectiva sesiune de examen.
(2) Înaintea fiecărei probe de examen, profesorii asistenţi sunt instruiţi cu privire la aplicarea prevederilor prezentei proceduri.

Art. 19. (1) Ministerul Educaţiei şi Cercetării asigură postarea pe site-ul propriu şi transmiterea prezentei proceduri în inspectoratele şcolare judeţene/ISMB, care au obligaţia diseminării acesteia în fiecare unitate de învăţământ preuniversitar care şcolarizează elevi în clasa a VIII-a, respectiv în clasele a XII-a/a XIII-a. Conducerile unităţilor de învăţământ răspund de informarea elevilor şi a părinţilor cu privire la prevederile prezentei proceduri.
(2) Conducerile unităţilor de învăţământ şi ale inspectoratelor şcolare întreprind măsuri pentru informarea părinţilor tuturor elevilor cu deficienţe care susţin examenele naţionale cu privire la modalităţile de adaptare a procedurilor de examinare de care pot beneficia, la cerere, precum şi cu privire la calendarul şi locul depunerii solicitării respective. Informaţiile vor fi afişate la sediul fiecărei unităţi/instituţii de învăţământ, precum şi pe site-urile acestora şi se va indica şi numărul de telverde la care pot fi obţinute informaţii suplimentare.

Art. 20. (1) Părintele/tutorele legal solicită în scris conducerii unităţii de învăţământ adaptarea modalităţii de examen conform prevederilor metodologice şi ale prezentei proceduri, în baza certificatului de încadrare în grad de handicap sau a certificatului de orientare şcolară şi profesională, iar pentru elevii cu tulburări de învăţare, care nu deţin certificatului de încadrare în grad de handicap, în baza unei adeverinţe medicale eliberate de comisia medicală judeţeană/a municipiului Bucureşti de orientare şcolar-profesională sau, în judeţele în care nu funcţionează comisii medicale de orientare şcolar-profesională, în baza unui document medical eliberat de medicul specialist.

DIRECTOR GENERAL,
Mihaela Tania Irimia

DIRECTOR GENERAL,
Corina Marin

DIRECTOR,
Adrian Bărbulescu

INSPECTOR GENERAL,
Liana Maria Mitran Duţu

INSPECTOR GENERAL,
Maria Cristea-Stoea